

نشانه‌شناسی ترامپ در مورد این پدیده پر حاشیه و خارج از عرف سیاست به ما چه می گوید؟

ترسیم توهمی یک اسطوره

گاهی یک عنصر بیگانه یا همان دیگری، بحث روز فرهنگ خودی می شود و بودن و نبودنش اهمیت پیدا می کند. به تعبیر یوری لوتمان مبدع نظریه فرهنگی «سپهرنشانه‌ای»، بعضی از چیزهای بیرون از فرهنگ یک جامعه، گاهی چنان جذب و هضم در آن فرهنگ می شوند که دیگر نمی شود گفت آن امر بیرون از فرهنگ است. ترامپ یکی از آن دیگری‌هایی است که برای بسیاری از جوامع دنیا از جمله ایران -به عنوان کشوری که بیشترین تنش را با پدیده ترامپ تجربه کرده است- دارای اهمیت شده. مردم اخبار مربوط به او را دنبال می کنند و شخصیت او را به نقد می گذارند. در چند ماه اخیر که موضوع انتخابات امریکا داغ بود هم اینکه در انتخابات چه اتفاقی می افتد و تکلیف ترامپ چه می شود بحث داغ محافل ایرانی شد. بنابراین در روزهای رأی گیری و انتخابات امریکا بر آن شدیم تا تحلیلی از شخصیت نشانه‌ای ترامپ به دست دهیم تا با مرور رفتار نشانه‌ای او، پرده برداریم از این شخصیت متورم که در توهم اسطوره شدن است.

ترامپ را بارها و بارها دیدیم. شخصیتی بدون محدودیت. کسی که هیچ مرزی برای کنش‌هایش قائل نیست. در واقع انسانی که هیچ ترمزی ندارد. او خود را چهره‌ای بی‌محبا در برابر هر خطری معرفی می کند. تصویر نشانه‌ای مردی با کلاه کاسکت قرمز، با چوب‌های بازی گلف و گاهی با دستکش‌های مشکی. این سه نشانه دلالت بر ویژگی‌هایی شخصیتی مانند اعتماد به نفس، متکی بر خود بودن، غرور، باور به موفقیت و سلطه دارند. فضای بازی گلف فضایی باز و گسترده و در طبیعت است. این یعنی تصویری نامحدود. پرتاب توپ گلف نیز نشانه‌ای از تمرکز و قدرت ضربه زدن با انرژی بالاست. همچنین این ورزش حرکت رو به جلو دارد و قهرمان ورزشی گلف آینده را تسخیر شده و تحت سلطه خود می داند. ترامپ حتی در دوران کرونا که افراد زیادی در امریکا جان می‌بختند دست از این بازی برنداشت. اما کلاه قرمز و تیشرت رنگی ترامپ به او حجم می‌دهند و او خود را در وضعیتی نمایشی بزرگتر از اندازه معمول نمایش می‌دهد. البته در مجموع ترامپ در هنگام سخنرانی در جمع با حرکات دست و سر و چرخش‌های ناگهانی به سمت راست و چپ و حرکت و جابه‌جایی به سمت عقب و جلو به مردی نمایشی تغییر می‌یابد که گویا دچار تورم جسمی می‌گردد و با این حربه نشانه‌ای همه فضا را در اختیار می‌گیرد و به این ترتیب مانند چهره‌ای پهلوانی ظاهر می‌گردد. ترامپ بارها بایدن که رقیب انتخاباتی اوست را از نظر جسمی ضعیف و فردی ترسو نامیده است. یکی از نشانه‌های نمایشی مردی اسطوره‌ای که ترامپ به نمایش گذاشت ابتلای او به ویروس کرونا بود که دو سه روز بیشتر طول نکشید. در واقع، او چهره قهرمانی را به نمایش گذاشت که به بیمارستان رفت و مشعل المپیک را بر دستان خود تا کاخ سفید حمل کرد. گویا او در توهم فتح معبد المپ روایت بازگشت قهرمانانه خود به کاخ سفید را ثبت می‌کند.

ترامپ همیشه در نقش قهرمانی اسطوره‌ای ظاهر شده است. او آنقدر در قهرمان بودن خود غرق شد که حتی کرونا را نیز به تمسخر گرفت و آن را بی‌اثر دانست. به همین دلیل او همه جا بدون ماسک ظاهر شد تا خود را شکست‌ناپذیر جلوه دهد. ترامپ بارها امریکا را برترین ملت دنیا دانست که این دیدگاه نشان می‌دهد که به عقیده ترامپ امریکا یک امپراتوری است و او ژئوس، خدای خدایان، است که بر معبد المپ نشسته است. به همین دلیل، او در رؤیای بازسازی یک امپراتوری شبیه امپراتوری روم بود که ابعاد نشانه‌ای آن قابل توجه است. ترامپ ابتدا از نظر نشانه‌ای شخصیتی نارسایی دارد. نارسایی اسطوره‌ای است که عاشق تصویر خود شد و بر اثر این خودشیفتگی جان سپرد. نارسایی همه دخترانی که عاشق او می‌شدند را به یاد تمسخر می‌گرفت. ترامپ نیز نشان داد که هیچ کس برایش مهم نیست و حتی وفادارترین نیروهای نزدیک به خودش را گاهی با تحقیر و تمسخر کنار گذاشت. همچنین او اعراب را گاوی شیرده دانست که باید خوب شیرشان را دوشید. او با خودشیفتگی تمام با رهبر کره شمالی

دست داد. اما ترامپ به نارسایی بودن کفایت نکرد. او جایگاه ژئوس خدای خدایان را طلب کرد. زمانی این جاه‌طلبی خود را نشان می‌دهد که ترامپ گفت اعراب بدون او دو هفته هم دوام نمی‌آورند. او همچنین معروف به مرد ایجاد شوک‌های روزگار مدرن است. به همین دلیل تصمیماتی ناگهانی و بدون ملاحظه را در برابر افکار جهانی رسانه‌ای کرد؛ از جمله اینکه بر خلاف باور افکار عمومی جهان و حتی اروپایی‌ها او بیت‌المقدس را به عنوان پایتخت اسرائیل به رسمیت شناخت. او همچنین دستور قتل سردار سلیمانی را صادر کرد که دور از انتظار بود. یا اینکه بودجه کشور فلسطین را قطع کرد.

دیگر اینکه او وارد تنش با امپراتوری و غول بزرگ دیگری که چین می‌نامیم، شد. در همین راستا او بزرگ‌ترین شرکت سازنده تراشه چین را تحریم کرد. در ادامه او بزرگ‌ترین شرکت تولید کننده گوشی‌های هوشمند هوآوی را تحریم کرد. ترامپ به هر حال می‌خواهد نقش شخصیتی افسانه‌ای را بازی کند. به همین دلیل او به عنوان امپراتوری آه‌نین وارد میدان می‌شود: انحلال برجام، خروج از توافق آب و هوایی پاریس، خروج از سازمان جهانی بهداشت، ایجاد دیوار در مرز مکزیک، قراردادهای کلان مالی با اعراب و استفاده از گفتمان گاو شیرده را باید خوب دوشید. ترامپ همواره مانند شخصیت اسطوره‌ای کریتوس که خدای قدرت است ظاهر می‌شود. کریتوس به خدایان یونان وفادار نبود و هیچ‌گاه خطاهای خود را نمی‌پذیرفت. او نماد قدرت و برتری بود اما به دلیل لجبخت و زورگویی، خدایان همه قدرت او را از او می‌گیرند و او به جنگجویی معمولی تبدیل می‌شود.

در دوران ترامپ خشونت علیه سیاه‌پوستان نیز اوج پیدا کرد. صحنه مرگ یک سیاه‌پوست زیر زانوی یک افسر آمریکایی یادآور نمایش‌هایی از مبارزه گلاادیاتورها در آمفی تئاتر بزرگ امپراتوری روم است. ترامپ با وجود برآشتگی جامعه سیاه‌پوستان امریکا دست از حمایت پلیس برنمی‌دارد. اما نکته بسیار جالب این است که در ادامه اعتراضات به این صحنه خشونت‌بار مجسمه‌های اسطوره‌های امریکا یکی پس از دیگری به پایین کشیده می‌شوند و شاید همین نمایش دلالت بر سقوط چهره اسطوره‌ای دارد که ترامپ در طول چهار سال از خود ارائه داد.

شاید بتوان از دیدگاه نشانه-معنایی نتیجه گرفت که ترامپ مسیری را طی می‌کند که از توهم اسطوره‌ای تا سقوط اسطوره پیش می‌رود. پایین کشیده شدن مجسمه‌های آمریکایی آغاز سقوط اسطوره‌ای ترامپ بود. سقوطی که شاید رقیب او بایدن آن را در مبارزه انتخاباتی کامل کند. با ترامپ تمدن جهانی مسیر افول را طی کرد و

مشخص شد که مفهوم انسانیت که قرن‌ها فلاسفه و انسان‌های بزرگ برای رسیدن به آن تلاش کردند در مسیر فروپاشی قرار گرفته است؛ چراکه همه چیز بوی پول، قدرت و رقابت می‌دهد و گویا چیزی به نام انسانیت دروغ بزرگ تاریخ است که باید نابود شود. ترامپ تصویر مدیریت گانگستری جهان یا همان اعمال قدرت در کشتی کج است. ما هر چه از عملکرد مدیران و مسئولان ایران خودمان ناراضی باشیم، شکی نیست که با ترامپ تمدن بشری از ریل خود خارج شده است و بازگشت به آن هزینه‌های بسیار دارد. فراموش نکنیم ویروس کووید ۱۹ نیز با میزان تلفات و خسارت بالا در امریکا سبب گردید تا توهم اسطوره‌ای و پهلوانی ترامپ تا حدی درهم شکسته شود.